



POSUDEK DIPLOMOVÉ PRÁCE

Typ posudku: oponentní posudek

Autorka práce: Michaela Myslivečková

Název práce: Politické nadace, nebo občanské politické vzdělávání?

Autor posudku: Mgr. Magdaléna Klimešová

Autorka se v práci zabývá zajímavým a z veřejně-politické perspektivy nepochybně důležitým tématem občanského politického vzdělávání a motivování občanů k řešení veřejně-politických otázek. K tématu přistupuje v celé jeho šíři, neomezuje se např. na školní vzdělávání či dospělou populaci, zohledňuje také nově navrhované, dosud ovšem neschválené politické instituty (určité think tanky stran s inspirací v německých politických nadacích). Uchopení problematiky z veřejně-politické perspektivy je prospěšné a slouží k poukázání na vnímanou důležitost tématu, stejně jako na jeho aktuální nekonceptnost.

Cíle a výzkumné otázky si autorka položila srozumitelně a v závěru si na ně přehledně a uspokojivě odpovídá. Teoretické zázemí leží v institutionalismu, teoriích demokracie a interpretativní policy analysis. Autorka toto myšlenkové zázemí srozumitelně a přesvědčivě využívá. Hlavním výzkumným designem je případová studie sledující zkoumaný proces diskuze a výzkumným přístupem je diskurzivní analýza, díky níž sleduje diskuzi a argumentaci při řešení tématu občanského politického vzdělávání. Pojem a pojetí občanského politického vzdělávání je vyložen a aktéři pro analýzu vymezení na základě srozumitelné logiky.

Vzhledem k tématu a pojetí práce bych doporučovala na začátku vymežit hodnotová východiska. Je evidentní, že autorka s nimi pracuje, bylo by proto vhodné je otevřeně pojmenovat. Do určité míry se jim sice blíží část textu ze str. 36, ale jasné vymezení by stálo za to uvést už na začátku práce.

Autorka provedla šest rozhovorů s relevantními aktéry, které jí napomohly v orientaci v tématu a dodaly část dat. Ta pak v kombinaci s dalšími zdroji - především s účastí na parlamentním semináři a písemnými zdroji jako jsou plány, programy, strategie - dostatečně pokryla téma. Metodologii by bylo ovšem třeba podrobněji představit - např. jakým způsobem byly vedeny rozhovory, pakliže byly polostrukturované, ukázat v příloze předem připravené kladené otázky, nebo představit způsob zaznamenávání a zpracování odpovědí.

Struktura práce je logická a čtenáře nijak zásadněji nezaráží (opakování témat je výjimečné). Text obsahuje občasné překlapy, množí se ke konci práce (kapitoly 5.3 a 6), celkově ale jazyk i úroveň textu zcela odpovídají diplomové práci a stylistika a grafická podoba jsou v pořádku. Použitá literatura je bohatá a dostačující, ačkoli zdroje jsou někdy již zastaralé na to, aby jimi bylo podkládáno vysvětlení stávající situace (např. o občanském vzdělávání v kap. 5.2.2 - roky 2010 či dokonce 2008). Zároveň je uzus u online zdrojů uvádět datum citace, což zde není dodrženo.

Doporučila bych upravit název práce, který je poněkud zavádějící, protože politické nadace jsou pouze jednou z forem občanského politického vzdělávání a - vzhledem k dalším zkoumaným tématům - není jejich rozbor nikterak obsáhlý. Práce také nestojí na dualitě "politické nadace vs. občanské politické vzdělávání", kteroužto ovšem název slibuje. Výstižnější název by byl např. jednoduše "Občanské politické vzdělávání v ČR".



Autorka pracuje s tím, že české politické strany mají zavedený systém vzdělávání pro své členy (str. 31). Toto hodnocení vychází především z informací z Masarykovy demokratické akademie a existence tří dalších podobných institucí. V tomto se nabízí prostor pro další zkoumání, protože straníci nemusí hodnotit systém jakožto funkční, dostatečný a jim napomáhající (z praxe vím, že ve stranickém vzdělávání jsou nedozírné mezery a řada poslanců je lačná po datech k projednávaným normám).

K věcné stránce si dovoluji obsáhlejší poznámku k politickým institutům:

Za hlubší analýzu by stál fakt, že návrh na vznik politických institutů nepramení ze zájmu o občanské vzdělávání, ale z jiných příčin. Zřízení politických institutů navrhuje novela zákona 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a politických hnutích. Osobně jsem o vzniku politických institutů několikrát jednala s panem ministrem Jiřím Dienstbierem, který je dlouhodobě prosazuje a z jehož iniciativy jsou politické instituty včleněny do příslušné novely a to dle jeho slov z toho důvodu, aby strany na politické vzdělávání svých členů alokovaly (rozumějte “musely alokovat”) finanční prostředky. Navrhovaný model je nicméně unikátní, silně se liší od německého vzoru politických nadací (ty nejsou v práci příliš popsány, ačkoli se na ně ČSSD dlouhodobě odkazuje), model lze považovat za diskriminační pro nové či menší strany a je také velmi drahý. Zároveň vzniká riziko, že strany chtějí do svých kas tímto způsobem jen získat další nemalé finanční prostředky. Autorka bez podložení zdroji uvádí, že *“bezesporu je vhodné finančně i personálně tímto způsobem posílit odborné a expertní zázemí politických stran a jim přidružených institucí”* (str. 32). Jedná se o desítky milionů ročně (odhad je 45 mil. pro všechny strany celkem) a to české strany již dnes dostávají dvakrát více státních příspěvků než slovenské a třikrát než polské. Určitá skepse je tedy na místě. Ve věcné rovině je v tomto nutno souhlasit s poslancem Vladimírem Koníčkem.

Ze strany Rekonstrukce státu bylo vyvinuto značné lobbingové úsilí v tom, aby novela nedovolovala personální propojení mezi stranami a čelnými orgány politických institutů a především o to, aby byl zaveden nezávislý dohled nad hospodařením politických institutů, které byly - v kontextu zavádění výdajových limitů na předvolební kampaně - velmi snadno zneužitelné coby nekontrolovatelné průtokové instituce pro neoficiální placení předvolebních kampaní. Původní znění návrhu zřizovalo instituty téměř neregulované. Věcně by pro práci bylo vhodné zaměřit se na znění novely už v té fázi legislativního procesu, kdy byla připravována na Ministerstvu vnitra a Úřadu vlády. Také upozorňuji, že status veřejné prospěšnosti, který mají instituty mít a jímž se navrhovatelé zaštiťují, nebyl dosud schválen a je otázka, zda vůbec bude, protože jej před několika měsíci smetla Legislativní rada vlády.

Tímto podotýkám, že v pohledu na zřízení politických institutů je třeba brát v potaz širší kontext, protože motivace pro zřízení politických institutů zdaleka nemusí pramenit z altruistické snahy zahrnout veřejnost do řešení politických otázek, ač lze doufat, že to bude jedním z efektů jejich fungování. Vzhledem k důrazu, který se klade na politické instituty a jim blízké, již existující instituce, by se nabízelo zanalyzovat obsah jejich činnosti, text zůstává u konstatování obecného typu.

Pro další zkoumání by se hodilo také pokusit se změřit sílu a vliv aktérů a jejich schopnost prosadit téma do politické arény, resp. dosáhnout hmatatelnějších výsledků při vytváření systému občanského politického vzdělávání. Ti, kteří se tématem zabývají, jej shodně považují za důležitou agendu, v reálu ale zůstává výrazně upozaděna a politici zůstávají u proklamací typu citovaného



pana předsedy Sněmovny Hamáčka.

Právě problém nesystematičnosti a absence koncepčnosti občanského politického vzdělávání včetně jeho příčin autorka zřetelně pojmenovává. Dochází k závěru, že cíle občanského politického vzdělávání jsou jasné a sdílené všemi relevantními, resp. zkoumanými aktéry. Shoda panuje také nad významem klíčových témat pojmenovaných autorkou jako: *“Občanské vzdělávání či výchova k demokracii jako téma ústřední, na něž navazují Občanské kompetence, Koncepce a systémovost občanského vzdělávání”* (str. 85). Další tři témata diskurzu - Politické nadace a politické instituty, Ideologie a Finance - naopak jednotně vnímaná nejsou, pro celkové hodnocení je však třeba počkat na výsledek projednávání novely změnového zákona.

Práci by slušelo a v přínose ji výrazně posunulo zpracování doporučení pro veřejnou politiku, takováto doporučení práce neobsahuje. Pokud by autorka měla snahu práci využít pro praxi, bylo by možné na základě závěrů vytvořit stručný a přehledný policy paper a poskytnout jej klíčovým aktérům, především MŠMT.

Celkově je každopádně práce zdařilá, odpovídá úrovni absolventské diplomové práce, plní stanovené cíle a zodpovídá položené výzkumné otázky.

**Z výše uvedených důvodů doporučuji práci přijmout k obhajobě
a hodnotit ji známkou „výborně“.**

Datum: 11. 6. 2016

Podpis: